

Sosiaali- ja terveysministeriö
Vakuutusosasto, Vakuutusmarkkinayksikkö

Viite: Lausuntopyyntö STM007:00/2016

Lausunto vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin kansallista täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän loppuraportista

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta lausuntoa otsikon asiassa.

Oikeusrekisterikeskus toimii luonnoksessa mainittujen rikosrekisterin ja sakkorekisterin rekisterinpitäjänä ja huolehtii sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saataviin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä.

Oikeusrekisterikeskus on kiinnittänyt toimialaansa liittyen muistiossa huomiota seuraaviin seikkoihin.

1. Rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietojen käyttö hyvämaineisuuden selvittämisessä

Oikeusrekisterikeskus luovuttaa rekisterinpidossaan olevista henkilörekistereistä laajasti tietoja viranomaisten suorittamia soveltuvuus- ja luotettavuusarviointeja varten. Erityisesti rikosrekisterin ja sakkorekisterin tietoja käytetään arvioitaessa henkilön soveltuvuutta.

1.1 Rikosrekisteri

Rikosrekisteritietojen luovuttamisesta säädetään rikosrekisterilaissa (770/1993). Rikosrekisterilain 4a § 1 mom. 2 kohdan mukaan, rikosrekisteristä luovutetaan henkilöä koskevat tiedot Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus. Tietojen luovuttaminen on mahdollista mainitun lainkohdan mukaan, kun luotettavuusvaatimus on kirjattu lakiin tai sitä alempiasteiseen säädökseen.

Voimassa olevan vakuutusedustusta koskevan lain (570/2005) nojalla Finanssivalvonnalle voidaan luovuttaa rikosrekisteristä tietoja henkilön luotettavuuden selvittämiseksi. Vakuutusedustuksesta annetussa laissa tarkoitetussa luotettavuudessa on kyse samasta asiasta kuin vakuutusten tarjoamisesta annetussa laissa tarkoitetusta hyvämaineisuudesta.

Sääntelyn sisältöä ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa, eli rikosrekisteristä saataisiin luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle myös tässä laissa tarkoitetun hyvämaineisuuden selvittämiseksi

1.2 Sakkorekisteri

Sakkorekisteritietojen luovuttamisesta säädetään sakon täytäntöönpanolain (672/2002) 50 §:ssä. Pykälän 2 mom. mukaan Oikeusrekisterikeskus saa salsapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla.

Voimassa olevaan vakuutusedustusta koskevaan lakiin Finanssivalvonnalle on kirjattu tiedonsaantioikeus sakkorekisterin tietoihin, jotka ovat tarpeen vakuutusentarjoajan laissa säädetyn hyvämaineisuuden selvittämiseksi.

Sääntelyn sisältöä ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa, eli sakkorekisteristä saataisiin luovuttaa tietoja Finanssivalvonnalle myös tässä laissa tarkoitetun hyvämaineisuuden selvittämiseksi.

1.3 Vakuutusentarjoajan suorittama luonnollisen henkilön hyvämaineisuuden selvittäminen

Vakuutusentarjoajan ammatillisista vaatimuksista säädettäisiin 3 luvussa ja luvun 14 § sisältää säännökset hyvämaineisuuden sisällöstä, ketä hyvämaineisuusvaatimukset koskevat sekä siitä, kenen on selvitettävä työntekijöiden hyvämaineisuus.

Pykälän 4 momentin nojalla lähtökohtaisesti kukin vakuutusentarjoaja selvittäisi hyvämaineisuuden palveluksessaan olevien vakuutusten tarjoamiseen osallistuvien henkilöiden osalta sekä niiden henkilöiden osalta, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta mutta eivät suoraan osallistu siihen. Vakuutusentarjoajalle on kirjattu ilmoitusvelvollisuus selvityksistään ja sen tuloksista Finanssivalvonnalle. Selvitys olisi tehtävä Finanssivalvonnan ohjeistuksen mukaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävässä laajuudessa. Perusteluihin on kirjattu, että käytännössä selvitysvelvollisuuden suorittamiseksi riittäisi, että vakuutusentarjoajan palveluksessa oleva henkilö ilmoittaa hyvämaineisuudestaan työnantajan nimeämälle henkilölle.

Perusteluihin on lisäksi kirjattu, että henkilö esittäisi tarvittaessa työnantajalle rikosrekisteriotteen tai muuta asiaan vaikuttavaa selvitystä. Vakuutusent-

tarjoajan palvelukseen tulevilta tiedot saataisiin tarkistaa ennen palvelussuhteen alkamista.

Oikeusrekisterikeskus haluaa korostaa, että edellä jaksossa 1.2 kuvatuksi rikosrekisterilain nojalla on mahdollista luovuttaa tietoja rikosrekisteristä ainoastaan Suomen viranomaiselle. Toimivaltainen viranomainen hyvämaineisuuden tarkastamiseksi voimassa olevan säännöksen ja myös luonnoksen mukaan on Finanssivalvonta.

1.4 Yksityishenkilön tiedonsaantioikeus omiin rikosrekisterin tietoihinsa

Rikosrekisterilakia ei ehdoteta loppuraportin mukaan muutettavaksi. Rikosrekisterin tiedot ovat salassa pidettäviä rikosrekisterilain 3 §:n nojalla ja rekisteritietoja saa luovuttaa vain rikosrekisterilaissa säädetyillä edellytyksillä. Yksityinen henkilö voi saada rikosrekisteriotteensa eteenpäin esitettäväksi ainoastaan rikosrekisterilain 6 §:n nojalla, esimerkiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) 2 §:ssä tarkoitettua tehtävää varten.

Oikeusrekisterikeskuksella ei ole mahdollista luovuttaa yksityishenkilölle otetta rikosrekisteristä esitettäväksi vakuutusentarjoajalle voimassa olevan rikosrekisterilain nojalla.

1.5 Yksityishenkilön tiedonsaantioikeus omiin sakkorekisterin tietoihinsa

Sakkorekisterin sisältämät rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyvät tiedot on pidettävä salassa sakon täytäntöönpanolain 50.1 §:n nojalla. Sakkorekisteriin talletetut tiedot ovat ensisijaisesti täytäntöönpanoa varten, eikä niiden luovuttamisesta yksityishenkilölle edelleen eteenpäin esitettäväksi ole säädetty.

Oikeusrekisterikeskuksella ei ole mahdollista luovuttaa yksityishenkilölle otetta sakkorekisteristä esitettäväksi vakuutusentarjoajalle voimassa olevien luovutussäännösten nojalla.

1.6 Vaikutukset Oikeusrekisterikeskuksen rekisteriyksikön toimintaan ja tietojärjestelmiin

Työryhmämietinnössä ei ole arvioitu säännöksen mukaisten hyvämaineisuustarkastusten lisääntymisen vaikutusta muiden viranomaisten kuin Finanssivalvonnan ja Kuluttaja-asiamiehen osalta.

Finanssivalvonnalle tiedot sakko- ja rikosrekisteristä luovutetaan tällä hetkellä Oikeusrekisterikeskuksesta manuaalisessa prosessissa. Tietopyynnöt vas-

taanotetaan Finanssivalvonnalta pääasiassa sähköpostitse, käsitellään manuaalisesti ja palautetaan sähköpostitse. Manuaalista työtä tehdään molemmissa virastoissa.

Oikeusrekisterikeskus haluaa kiinnittää huomiota siihen, että virastojen välinen tiedonvaihto on mahdollista sähköistää. Oikeusrekisterikeskus on julkaissut viranomaisille tarkoitetun kyselyrajapinnan valtion keskitettyyn sanomavälityspalveluun (VIA). Rajapinnan kautta on mahdollista toteuttaa kyselyt rikos- ja sakkorekisterijärjestelmiin ja palauttaa suoraan kysyvään järjestelmään. Kyselyiden sähköistäminen olisi tarkoituksenmukaista erityisesti silloin, jos kyselymäärät kasvavat nykyisestä ¹.

1.6.1 Tietojärjestelmäkustannukset

Mikäli tietojen siirto Oikeusrekisterikeskuksen ja Finanssivalvonnan välillä sähköistetään, uusien tietoliikenneyhteyksien avaaminen aiheuttavat kustannuksia ja määrärahat muutoksiin on varmistettava. Arvio kustannuksista Oikeusrekisterikeskukselle yhden uuden liittymän rakentamiseen VIA -palveluun on noin 10.000 – 20.000 €, mikäli varsinaisiin lähdejärjestelmiin ei ole tarvetta tehdä mitään muutoksia.

2. Vaikutus täytäntöönpanotehtäviin

Oikeusrekisterikeskuksella ei ole lausuttavaa täytäntöönpanotehtäviin liittyen.

3. Yhteenvetona

Mikäli yksityishenkilöiden tiedonsaantioikeutta halutaan laajentaa niin, että yksityishenkilö saisi itseään koskevan rikosrekisteriotteen esitettäväksi vakuutusentarjoajalle, vaatii se Oikeusrekisterikeskuksen näkökulmasta koko hyvämaineisuuden tarkastusprosessin ja kustannusvaikutusten uudelleen arvioinnin.

Uusi prosessi vaatii muutoksen rikosrekisterilakiin ja nyt esitettyyn luonnokseen. Rikosrekisteriotehakemuksen jättämiseksi tulisi luoda sähköinen asiointipalvelu henkilötietojen minimoimiseksi. Arkaluonteisten henkilötietojen, rikosrekisteriotteiden, tietoturallinen käsittely vakuutusentarjoajissa tulisi varmistaa sekä säädösin, että teknisin turvajärjestelyin.

Oikeusrekisterikeskuksen mielestä tarkoituksenmukaista kustannus- ja henkilötietojen suojan näkökulmasta olisi, että tietojen luovutukset rikosrekisteristä ja sakkorekisteristä hyvämaineisuuden tarkastamiseksi lain soveltamisalalla, toteutettaisiin suoraan Finanssivalvonnalle. Tarkastukset olisi mahdollista toteuttaa tehtäväksi teknisen kyselyrajapinnan kautta. Näin toimien säästettäisiin henkilötietoa molemmissa viranomaisissa ja arkaluonteisten henkilötieto-

¹ Vuonna 2016 Oikeusrekisterikeskus luovutti Finanssivalvonnalle tietoja rikos- ja sakkorekisteristä n. 900 kertaa.

OIKEUSREKISTERIKESKUS
RÄTTSREGISTERCENTRALEN

Oikeusrekisterikeskus
PL 157, 13101 HÄMEENLINNA

LAUSUNTO

5 (5)

9/6/2017

133/00/2017

jen käsittely tapahtuisi ainoastaan viranomaisten toimesta. Samalla kevennetäisiin vakuutuksentarjoajien hallinnollista taakkaa hyvämaineisuuden selvitysvelvollisuuden täyttämässä.

Johtaja

Ritva-Liisa Raatikainen

Rekisteripäällikkö

Teemu Mikkola

Postiosoite

PL 157
13101 Hämeenlinna

Käyntiosoite

Vanajantie 10 B
13110 Hämeenlinna

Puhelin

029 56 65631

Telefax

029 56 65703

Sähköposti

oikeusrekisterikeskus@om.fi

